

Леанід Лахманенка
Беларускі дзяржаўны ўніверсітэт

ТЭМА КУЛЬТУРНАЙ ЭКСПАНСІІ НА СТАРОНКАХ «ЗВЯЗДЫ»

За сваю 100-гадовую гісторыю «Звязда» неаднойчы выступала ініцыятарам карысных для краіны спраў. У 2012 г. рэдакцыяй газеты сумесна з прэзідыумам Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі была зроблена спроба вызначыць стратэгію больш выніковай папулярызацыі беларускай культуры ў замежжы. Каб выявіць новыя магчымасці і рэзервы яе ўздзеяння ў сучасных умовах, былі праведзены два «круглыя сталы» на агульную тэму «Папулярызацыя беларускай культуры за мяжой: традыцыі і сучаснасць, праблемы і іх вырашэнне». Першы – з удзелам студэнтаў БДУ і маладых навукоўцаў-міжнароднікаў, а другі з удзелам зацікаўленых міністэрстваў, вядомых дзеячаў навукі, культуры прадстаўнікоў дыпламатычных місій замежных краін. Гэта тэма была грунтоўна абмеркавана ў «Звяздзе» ў серыі наступных публікацый.

Лейтмагывам справаздач з «круглых сталоў» артыкулаў і інтэрв'ю быў тэзіс: ужо недастаткова ганарыцца сваёй культурай, валодаць яе ўнікальнымі каштоўнасцямі, надшыоў час актыўна прасоўваць іх за мяжу, знаёміць навакольны свет з гэтым багаццем. І не абмяжоўвацца паездкамі фальклорных танцавальна-музычных ансамбляў ў розныя краіны, а шырока і змястоўна дэманстраваць нашы культурна-мастацкія здабыткі замежнай публіцы, якая, на жаль, яшчэ мала ведае пра Беларусь. У час дыскусій на старонках газеты гучалі і радыкальныя прапановы: неабходна накіроўваць у замежныя пасольствы Беларусі ў якасці аташэ па культуры вядомых дзеячаў айчыннай культуры. Зразумела, у мэтах больш рашучага і мэтанакіраванага ажыццяўлення культурнай экспансіі Беларусі ў блізкім і далёкім замежжы. Дзеля гэтага таксама ўдасканалваць шляхі і спосабы ажыццяўлення культурнага наступу (у лепшым сэнсе гэтага слова) Беларусі за мяжу, што будзе спрыяць росту аўтарытэта краіны, садзейнічаць разуменню беларускай культуры ў свеце, менталітэту беларусаў, развіццю сяброўскіх адносін з навакольным асяроддзем.

З гэтай нагоды «Звязда» актыўна падтрымала ініцыятыву творчай інтэлігенцыі Беларусі распачаць стварэнне канцэпцыі папулярызацыі беларускай культуры за мяжой. Газета падтрымала ідэю правесці сумесную калегію Міністэрства культуры і Міністэрства замежных спраў з

шырокім удзелам прадстаўнікоў сродкаў масавай інфармацыі краіны, у тым ліку і рэгіянальных. Да абмеркавання ідэі далучыліся чытачы «Звязды», якія гэту прапанову прызналі слушнай. Згодна з іх водгукам, было б карысным усім зацікаўленым выказацца па ўзнятым коле пытанняў і праблем у публікацыях газеты.

Выказанья ў ходзе дыскусіі на старонках «Звязды» прапановы і думкі былі абагульнены прэзідыумам Беларускага таварыства дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі і ў якасці рэкамендацый, пажаданняў былі прадастаўлены ў Міністэрства культуры і Міністэрства замежных спраў. На жаль, да сумеснай калегіі Міністэрства замежных спраў і Міністэрства культуры па шэрагу аб'ектыўных і суб'ектыўных прычын справа не дайшла. Але для самога Беларускага таварыства дружбы і рэдакцыі «Звязды» высновы той вялікай размовы сталі пачаткам новых накірункаў дзейнасці ў сферы народнай дыпламатыі. Дарэчы, яе падтрымцы былі прысвечаны шматлікія артыкулы «Звязды», якая заўсёды выступала за ўзаемадзеянне паміж рознымі беларускімі грамадскімі арганізацыямі, асацыяцыямі, саюзамі краіны на міжнароднай арэне. Бо гэта не толькі садзейнічае ўмацаванню сімпатый да нашай краіны, але мае і эканамічны эффект у тым сэнсе, што народныя дыпламаты ў пэўнай ступені пракладваюць шлях для бізнесу.

У «Звяздзе» неаднаразова адзначалася, што Беларусі вельмі складана найперш, па фінансавых прычынах, адносна хутка стварыць маштабную сетку міжнародных культурна-адукацыйных цэнтраў у свеце, хаця такая работа паступова вядзецца. У гэтай справе прыклад усім краінам паказваюць кітайцы. Іх інстытуты Канфуцыя ствараюцца Дзяржаўнай канцылярыяй па распаўсюджванні кітайскай мовы за мяжой (скарочана. – Ханьбань) сумесна з замежнымі сіналагічнымі цэнтрамі. Да 2020 г. плануецца давесці лік інстытутаў Канфуцыя да 1000! Акрамя «інстытутаў», засноўваюцца «класы» Канфуцыя. Некаторыя інстытуты маюць спецыялізацыю, напрыклад, Афінскі інстытут Канфуцыя бізнесу, Лонданскі інстытут Канфуцыя кітайскай медыцыны.

Для нашай краіны такія тэмпы пакуль нерэальныя. Але ёсць шанцы больш актыўна задзейнічаць патэнцыял нашых суайчыннікаў, якія па волі лёсу пакінулі радзіму. «Звязда» неаднойчы пісала пра выкарыстанне магчымасцяў беларускіх дыяспар за мяжой, давала слова іх прадстаўнікам. У публікацыях газеты акцэнт рабіўся на неабходнасці больш настойліва прыцягваць суполкі суайчыннікаў да ўдзелу ў распаўсюджванні аб'ектыўнай інфармацыі аб Беларусі, стварэнні яе прывабнага іміджу. У некаторых краінах суполкі нашых суайчыннікаў

могуць многае зрабіць для пашырэння інфармацыі аб Беларусі, стварэнні яе станоўчага іміджу.

Як вядома, у 2015 г. Брусель абвясціў аб пераглядзе Еўрапейскай палітыкі суседства, выказаўся за стварэнне трывалага партнёрства з краінамі-суседзямі. Дык чаму б Беларусі не выкарыстаць магчымасці гэтых пераменаў для прасоўвання сваіх каштоўнасцяў і інтарэсаў у Еўропе? Тым больш, што ЕС паабяцаў праяўляць вялікую гнуткасць, эфектыўнасць і новы падыход да партнёрства. Пэўныя крокі па актывізацыі гэтай працы былі зроблены летась у Год культуры, але мерапрыемствы былі скіраваны ў асноўным на дасягненне ўнутраных мэтаў: аб'яднання інтэлектуальных і духоўных сіл грамадства для вырашэння задач сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны, захавання гісторыка-культурнай спадчыны, народных традыцый, выхавання любові да Айчыны, а таксама падтрымкі творчых ініцыятыў. Міжнародны аспект Года быў слаба пазначаны.

Відавочна, што ў справе папулярызацыі беларускай культуры за мяжой трэба зрабіць яшчэ больш, каб краіна ўспрымалася такой, якая яна ёсць. І работа гэта не аднаго дня і не аднаго міністэрства ці ведамства. У гэтым сэнсе цікавы досвед мае Расія, дзе ў 2010 г. быў створаны Фонд падтрымкі публічнай дыпламатыі імя А. М. Гарчакова. Яго мэта: фарміраванне ў сусветнай грамадскасці карэктнага ўяўлення аб Расіі і яе нацыянальна-культурных каштоўнасцях. Відавочна, ёсць сэнс стварыць падобны фонд у Беларусі ці больш актыўна задзенічаць магчымасці Беларускага таварыства дружбы, яго шматгадовыя культурныя сувязі з замежнымі краінамі.

Своеасаблівым адказам на ўзнятыя «Звяздой» на працягу апошніх гадоў пытанні культурнага ўзаемадзеяння з іншымі краінамі стала сустрэча ў беларускай сталіцы напрыканцы 2015 г. дзеячаў навукі і культуры Беларусі, Расіі і Украіны, якія сабраліся на канферэнцыю «Навука і культура ў сучасным дыскурсе». Канферэнцыя завяршылася абвясчэннем стварэння «Мінскай ініцыятывы» – сумеснага праект з мэтай актывізацыі навуковай і культурнай дзейнасці ў кожнай з трох краін. У прыватнасці, прыныцова важнай справай аб'яўлялася развіццё міжславянскага навуковага дыялогу і культурнага супрацоўніцтва, падтрымка маладых талентаў у культуры, літаратуры і мастацтве.

Напрыканцы мінулага стагоддзя слоўнік міжнародных адносінаў узбагаціўся тэрмінам «мяккая сіла» (англ. Soft power). Яго з'яўленне ў пэўным сэнсе адлюстроўвала месца і ўзрастаючую ролю гнуткіх фактараў міжнародных дачыненняў, узмацненне ўплыву такіх «мяккіх»

інструментаў ўздзеяння на замежную грамадскасць, як нацыянальныя традыцыі і айчыныя культурныя каштоўнасці пры шырокім выкарыстанні сродкаў масавай інфармацыі.

Марина Лебедева

Белорусский государственный университет

ЖАНР МИНИАТЮРЫ И ЕГО ИНТЕРПРЕТАЦИЯ В СОВРЕМЕННОМ МЕДИАПРОСТРАНСТВЕ

Малоформатное письмо становится неотъемлемой частью художественно-публицистического обихода на рубеже XIX–XX веков, оказываясь характерной приметой творческого сознания переходной эпохи. На стыке XX–XXI веков актуальность такого типа организации текста (к слову, популярность миниатюры в писательской и журналистской среде двадцатого века многократно подтверждается продуктивностью художественного формата лирических зарисовок, дневниковых записей, «меморий», писем, в которых запечатлевается рефлексия авторского «я») не просто не ослабевает: она переживает свое второе рождение на фоне стремительного развития новых информационных технологий. Жанр миниатюры, «фрагмента», который в виртуальном пространстве коммуникации трансформировался в интернет-post, не случайно, а закономерно поднят на щит в наше время, когда общество (в том числе и в своем виртуальном эквиваленте – совокупность пользователей сети) фактически открыто заявляет о спросе на лаконичные, емкие, яркие, афористичные, лично-стремительно окрашенные изъявления «жизни души». Возможность синтеза в рамках короткого «фрагмента» документального, художественного, публицистического начал с философским обобщением, сочетания, казалось бы, изначально несочетаемого, делает миниатюру универсальным жанром, занявшим свое неоспоримое место в современном медиапространстве. Жанр, рассматриваемый в качестве категории «логико-семантической, гносеологической и, наконец, аксиологической» [1, с. 83], подвергается «в процессе дигитализации (перевода информации в цифровую форму) и интернетизации информационного пространства» [4, с. 63] неизбежным качественным изменениям, равно как и теоретические подходы к жанровой системе журналистики в целом.

Творческий интерес к форме миниатюры, предполагающей известную гибкость содержания, на рубеже прошлого и нынешнего веков у